

Francien Lamers-Winkelman

De colleges van Francien Lamers-Winkelman, hoogleraar kindermishandeling aan de Vrije Universiteit Amsterdam, zijn voor mij de basis. Haar verhalen over de effecten van seksueel misbruik op kinderen, hoe het hun leven beschadigt, grepen me enorm aan. We hebben nog steeds contact.

Ik prijs me gelukkig dat ik al zo vroeg in mijn leven ben opgeleid en opgevoed door een expert als Francien. Ik was, denk ik, 25 jaar toen ik al les gaf over de invloed van langdurige stress op het brein. Als student Bewegingswetenschappen mocht ik stage psychomotore therapie bij haar lopen. En daarom mocht ik in 1997 ook mee naar een internationaal congres over kindermisbruik in San Diego. Dat waren sessies van tien uur per dag en ik heb alle informatie op zitten vreten. Mijn schrift met aantekeningen heb ik nog steeds. Het ligt nu op mijn werkkamer in het UMC Utrecht.

Stress & brein

Op dat congres in San Diego vertelde Bessel van der Kolk hoe langdurige stress – door de geheimhouding, de dreiging, de pijn van het misbruik – het brein in ontwikkeling beïnvloedt. Daar ligt de inspiratie voor mijn promotieonderzoek. Ik heb stresshormonen gemeten in speeksel bij meisjes die waren verkracht en kon aantonen dat het biologische stress-systeem ook door een eenmalige gebeurtenis kan ontregelen. En trouwens kan normaliseren met traumabehandeling. Dat was het goede nieuws.

Rechtertje

Wat ik nooit zal vergeten is het groepsprogramma dat ik samen met Francien heb ontwikkeld. Vijftien sessies, voor jonge kinderen die seksueel misbruik hadden meegemaakt. In een sessie mochten de kinderen rechtertje spelen. Mijn moeder had voor allemaal een zwart togaatje gemaakt, met een wit befje. De kinderen stonden op een verhoging, kregen zogenaamd een dossier in handen en mochten vragen stellen aan de pleger, gespeeld door een therapeut. Door de jaren heen stond altijd één vraag centraal: 'Waarom heb je het gedaan bij mij?' Later ben ik pas gaan begrijpen hoe seksueel misbruik een aanslag is op je zelfbeeld. En dat kinderen al heel vroeg in hun leven de verkeerde conclusie trekken: het ligt aan mezelf, dus ik moet wel een verrot slecht kind zijn. Daar gaat het mis.

Ballenbak

Ik liep stage bij Francien in het medisch kleuterdagverblijf in Aerdenhout. Daar was ook een gymzaal, met een kleine ballenbak. Bij individuele sessies liet zij kinderen in die bak zitten en praten

over wat er was gebeurd, er woorden aan geven. Ondertussen ging zij met een balletje uit de bak – *tiptap, tiptap* – heen en weer over op hun knieën, schouders of handen. Haar eigen voorloper van EMDR-therapie voor heel jonge kinderen. Heel creatief.

Na mijn stage mocht ik daar blijven voor een onbetaalde werkervaringsplek. En niet alleen ik, ook andere jonge hulpverleners. Tegenwoordig mag dat niet meer om uitbuiting te voorkomen, en dat vind ik jammer. Wij konden onze gedrevenheid en gretigheid perfect kwijt in 'de stal van Francien'. In ruil daarvoor mochten we eens per jaar naar dat congres in San Diego. Inclusief vlucht, hotel en restaurant. Francien betaalde alles. Dat konden we erg waarderen. De toewijding kwam van twee kanten.

tekst: Iva Bicanic, hoofd Landelijk Psychotraumacentrum UMC Utrecht en landelijk coördinator Centrum Seksueel Geweld.

Wil je ook een ode brengen aan die ene docent of mentor die je heeft geïnspireerd? Neem dan contact op met *de Pedagoog*: redactie@nvo.nl.



Buluitreiking Psychologie 2002, rechts Francien Lamers-Winkelman, links Iva Bicanic.